

Risaleleri dikkat ve tefekkür ile okumamız tavsiye ediliyor; bu tabirleri izah eder misiniz?

Dikkat: *İncelik, dakik oluş.* Ehemmiyet ve kıymet verme manalarına gelmektedir.**Tefekkür** ve **dikkat** adeta birbirinin mütemmimi konumundadır. Yani her ikisi birbirlerini itmam eden tamamlayan iki unsurdur diyebiliriz. Dikkatin zıddı dikkatsizliktir. Bütün başarısızlıkların mebedinde dikkatsiz olma durumu önemli bir rol oynar.

Tefekkür, Herhangi bir mesele hakkında düşünme, zihni yorma, derin düşünme ve işin şuuruna varma. Tefekkürün zıddı, fikirsizlik ve düşüncesizlik demektir.

Tefekkür, insana mahsus bir özelliktir. İnsan, tefekkür sayesinde diğer varlıklardan ayrılır ve üstün olur. Tefekkür ancak kalpte tasavvuru mümkün olan şeyler hakkında yapılabilir. Onun için, Allah'ın yarattığı varlıklar hakkında tefekkür mümkündür. Fakat Allah'ın zatı hakkındaki tefekkür mümkün değildir. Çünkü Allah hiç bir şekilde suret olarak vasıflandırılmaz ve şekil olarak hayal edilemez.

Hız. Muhammed (asv)'e en çok etki eden ayetlerden biri, tefekkürle ilgilidir.

İki kişi Hız. Âişe (r.a)'ı ziyaret etmişler. Onlardan biri, "Hız. Muhammed'de gördüğünüz etkileyici bir şeyi bize anlatır mısınız?" deyince, Hız. Âişe şöyle demiştir:

"Resulullah (asv) bir gece kalktı, abdest alıp namaz kıldı. Namazda çok ağladı. Gözlerinden akan yaşlar sakallarını ve secde esnasında yerleri ıslattı. Sabah ezanı için gelen Hız. Bilâl,

"Ya Resulullah, geçmiş ve gelecek bütün günahlarınız affedildiği halde, sizi ağlatan nedir?" deyince, o: "**Bu gece Yüce Allah bir ayet indirdi. Beni bu ayet ağlatmaktadır.**" dedi ve ayeti okudu:

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gecenin ve gündüzün gidip gelişinde elbette aklıselim sahipleri için ibret verici deliller vardır." (Âl-i İmrân, 3/190).

Ondan sonra Resulullah (asv):

"Bu ayeti okuyup da üzerinde tefekkürde bulunmayan, düşünmeyen kişilere yazıklar olsun." dedi."

Bu ayette, tefekküre davet edilen akıl sahiplerinin durumunu açıklayan bir sonraki ayetin meâli de şöyledir:

"Onlar ayakta, oturarak ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar, gözlerin ve yerin yaratılışı üzerinde tefekkür ederler. 'Rabbimiz, bunu boş yere yaratmadın, sen yücesin, bizi ateş azabından koru!..' derler." (Â-i İmrân, 3/191).

İbn Abbas'ın naklettiğine göre, bazı insanlar Allah'ın zatı hakkında düşünmek istediler. Bunun üzerine Hz. Muhammed bu hususta şu açıklamada bulundu:

"Allah'ın yarattıkları hakkında düşünün. Allah'ın zatını düşünmeyin. Allah'ın zatı hakkında düşünmeye güç yetiremezsiniz."

Lokman (a.s) yalnız başına تنها bir yerde oturup tefekkürde bulunurdu. Kendisine: "Niye yalnız oturuyorsun? İnsanlarla oturup sohbetle bulunsan, daha iyi olmaz mı?" diye sormuşlar. Lokman (a.s) şu cevabı vermiştir:

"Uzun süre yalnız kalmak, tefekküre daha müsaittir. Uzun süre tefekkürde bulunmak da, insanı cennetin yoluna sevkeder."

Ömer b. Abdülaziz tefekkür hakkında şöyle demiştir:

"Yüce Allah'ın nimetlerini düşünmek, en faziletli ibadetlerdendir."

İmâm Şafiî de:

"Herhangi bir konuda hüküm çıkarırken, tefekkürden faydalanın." diyerek, tefekkürün usûl ilmindeki önemine işâret buyurmuştur.

Yüce Allah Kur'an'da çeşitli hususları dile getirdikten sonra,

"... Şüphesiz bunda tefekkür eden (düşünen) insanlar için ibretler vardır."(Nahl, 16/11)

demektedir. İnsanları tefekküre davet eden bu ifade Kur'an'da beş yerde daha geçmektedir.(1)

Tefekkürle aynı kökten meydana gelen kelimeler, Kur'an'da on sekiz yerde

geçmektedir.

Kur'an'da birçok ayette, "*akıl erdiren, düşünen, bilen insanlar için ibretler vardır*" denmekte ve tefekkür anlamını ifâde eden pek çok kelime kullanılmaktadır.

Tefekkürün neticesinde insan geniş bir ilme sahip olur. İnsanın ilmi artınca da, kalbinin hali değişir. Onun neticesinde de, insanın hali ve hareketleri değişir.

(1) bk. Ra'd, 13/3; Nahl, 16/69; Rûm, 30/21; Zümer, 39/42; Casiye, 45/13.

Daha geniş bilgi için tıklayınız:

[AFAKİ TEFEKKÜR](#)